

La bossa republicana de Molló

Mentre que l'ocupació franquista es va produir en els dies 9 i 10 de febrer, arribant a la frontera, a la Vall de Camprodon hi quedava un batalló de 247 homes, reducte de la divisió 60, que intentava travessar cap a França. Venia des de La Clua, en la frontera amb Aragó, al Pallars Jussà, i s'havia anat dirigint cap a l'est passant pel Solsonès, el Berguedà i entrant al Ripollès per Gombrèn i Campdevànol. Allà es van enfilem cap a la serra del Taga i Cavallera. Es dirigien a Camprodon per protegir la retirada dels malalts que hi havia en els hospitals de la vila. Camprodon en els últims mesos de la guerra s'havia convertit en l'hospital de la rereguarda i ara els malalts havien de fer el camí de l'exili per Coll d'Ares. La carretera de coll d'Ares en aquell temps no creuava del tot la frontera i hi havia un tram sense fer. Era un camí lent. L'exèrcit franquista va arribar a Ripoll el dia 7 de febrer. El dia 5 el batalló de Tísner ja era a Surroca, sobre Ogassa. Des de la posició d'alçada podien veure els moviments que hi havia a la vall. Van posar un punt de vigilància al Puig de les Pasteres, a 1.894 m. «Fèiem recompte i esdevenia desolador: cada cop érem menys gent». El dia següent van decidir baixar a la casa de Fogonella, tot i mantenir el punt de vigilància en altura i el dia 7 eren al Puig Miralles, sobre el pas del pont del Carbuero, que havia sigut destruït per la retirada a l'exili. Sense ponts, l'avanç de l'exèrcit franquista era més lent, però el dia 9 ja era a Sant Pau de Segúries. I des del Puig de Miralles podien frenar el pas pel pont del Carbuero (o de la Rovira), deixant temps per a l'evacuació dels ferits de Camprodon cap a coll d'Ares. El dia 11, amb els ferits evacuats, decideixen marxar cap a la frontera però, en lloc de fer-ho per la carretera, van decidir fer una volta per evitar ser trobats per l'aviació. Així que aquell dia van decidir continuar la direcció cap a l'est, tot i que la frontera es trobava al nord, a Coll d'Ares. Des del Puig de Miralles a 1.222 m van baixar passant per davant La Ral i travessant el Ter per Can Beia a 885 m van continuar per davant el Sitjar fins al Coll de La Bau a 1.060 m. Des del coll van baixar directament al veïnat de Bolòs, a 648 m. S'havien posat a recés dels franquistes i aquí se sentien més segurs. «Ara érem a Bolòs, del municipi de Camprodon. Havíem baixat als 700 m però anàvem a ascendir novament, que al capdavant ja trepitjàvem Pirineus. I tot continuava igual: l'exèrcit franquista ocupant de seguida les posicions que acabàvem d'abandonar, estalonant-nos.» El dia 12 l'exèrcit franquista va arribar a Camprodon, on ja no quedava ningú dels 80.000 o 90.000 exiliats que havien fugit cap a França per Coll d'Ares. Amb la seguretat que estaven relativament allunyats del perill franquista, el dia 12 van començar a prendre la direcció nord per anar cap a la frontera abans que l'enemic els tallés el pas. Van pujar fins al coll de la Boixeda a 1.100 m, van continuar pel collet de la Costa a 1.172 m baixant al Riberal de Molló a 1.049 m, i van enfilem el camí que puja a Molló a 1.180 m per prendre el camí cap al Graells, on Tísner va dormir en una casa del veïnat. «Feia un fred horrible i a les set de la tarda ja s'havia fet fosc. Al capvespre reposàvem uns i altres, malgrat que el mot repòs no sigui del tot escaient. Puix que per a nosaltres hi havia una grossa feinada de replegar-nos i establir-nos en els terrenys que ja havíem triat en la cartografia i, per torns, dormir autènticament a batzegades, amb veritable guàrdia de noi escolta: un ull obert i tancat l'altre. De tota manera, havíem de llevar-nos molt aviat, a fi i efecte que a l'hora blava matinal ja veiéssim on ens havíem establert i, doncs, saber per on ens havien d'atacar.» Va posar un punt de vigilància al Puig de la Clapa (fronterer) a 1.654 m, on podia controlar la carretera de Fabert i la de Coll d'Ares. Explica que, en la casa on ell es va quedar a dormir, va quedar sorprès de «l'abundància i suculència del sopar amb un conill amb samfaina, a més d'embotits, formatges i amb un vi que servien en un «pichet» com si fos a França». L'endemà, dia 13, l'exèrcit franquista va arribar a Molló i a Coll d'Ares. Al mateix temps els homes de Tísner van sortir per travessar la frontera i a les quatre de la tarda eren dalt Coll Pregon a 1.532 m. La cara sud del coll no estava nevada però la nord, que baixa de dret cap a La Presta, estava glaçada, de forma que el descens dels 500 m de desnivell va ser amb molta dificultat, de nit i en un camí rellescós. A les 5 del matí del dia 14 l'exèrcit francès va desarmar el batalló de Tísner a La Presta. Dalt coll Pregon, abans de travessar la frontera va dir: «La darrera ordre que vam rebre deia que ens repleguéssim fins a la frontera sense regalar a l'adversari ni un sol pam quadrat de terreny. Ho hem fet i tots sabeu quin preu hem pagat per donar compliment a l'ordre, tots heu sentit la gent que queia i que abandonàvem, tots heu vist l'alt nombre de germans que hem deixat sembrats en aquestes muntanyes en les quals, un dia no llunyà, ressorgirà la Llibertat de l'Home.

Nosaltres, camarades, som les restes de la 60 divisió i durant tota la vida sentirem l'orgull d'haver-hi pertangut, d'haver combatut en els seus rengles.»

Font del document: <https://www.diaridegirona.cat/opinio/2026/02/15/bossa-republicana-mollo-126838247.html>